

re foreneligt med grundloven, om lovgivningsmagten overførte pådømmelsen af væsentlige grupper af borgerlige retstvister fra domstolene til centraladministrationen, jf. Max Sørensen, Statsforfatningsret (2. udg. ved Peter Germer, 1973), side 289.

5.2.2. Det spørgsmål, som Undervisningsministeriets lovforslag har rejst, er et lidt andet. Der er således ikke tale om, at lovforslaget indebærer en generel omfordeling af de forfatningsretlige funktioner. Spørgsmålet er i stedet, om lovgivningsmagten *selv* udøver en funktion, som efter grundloven henhører under domstolene (dømmende magt).

Spørgsmålet om, hvorvidt grundlovens § 3 i denne forstand sætter grænser for, hvad lovgivningsmagten kan træffe bestemmelse om, er behandlet en række steder i den forfatningsretlige litteratur. Mens bestemmelsen om den *udøvende* magt i grundlovens § 3, 2. pkt., i almindelighed ikke antages at sætte grænser for lovgivningsmagtens kompetence, er det den overvejende opfattelse, at bestemmelsen i 3. pkt. om den *dømmende* magt sætter visse grænser, jf. Poul Andersen, Dansk Statsforfatningsret (1954), side 564 ff., Max Sørensen, a.st., side 289 ff., samme, Juristen 1959, side 452, Lars Nordskov Nielsen, UfR 1961 B, side 342, Jens Peter Christensen, Forfatningsretten og Det Levende Liv (1990), side 208, og Peter Germer, a.st., side 17. Det modsatte synspunkt er (med forskellige begrundelser) anført af Alf Ross, Statsretlige Studier (1959), side 68 ff., samme, Dansk Statsforfatningsret (3. udg. ved Ole Espersen, 1980), side 237 ff., og Henrik Zahle, Dansk Forfatningsret 2 (1989), side 75 ff.

Spørgsmålet om, hvori de omhandlede grænser nærmere består, ses ikke at være mere detaljeret behandlet i den forfatningsretlige litteratur. Der er dog flere steder anført konkrete eksempler på, hvad der efter forfatterens mening måtte anses for utiladelige indgreb. Poul Andersen anfører således bl.a. følgende (a.st., side 565):

»I en Retsstat med Magtadskillelse er Forskellen mellem Fastsættelse af Retsregler og Retsanvendelse af afgørende Betydning. Den bærende Ide i et saadant Statsstyre er, at Retsudøvelsen sker paa Grundlag af forud givne og bekendtgjorte Love. Disse er generelt bindende for Domstolene, men det er disse, som brin-

ger Loven til Anvendelse under de særlige for deres Virksomhed, delvis i Grundloven opstillede Garantier. Formålet med en saadan Ordning er fra Frihedens Synspunkt, at Magten ikke skal falde med Døren ind i Huset. Borgerne skal vide, hvad de under de og de Forudsætninger, navnlig deres egne Handlinger og Undladelser, kan vente sig fra Domstolenes Side, og kunne indrette sig derefter. Naar det er blevet anset for stemmende med Grundloven, at en Person, som af Højesteret er blevet dømt til Fængsel, ved Lov fritages for Straffen, lyder det taaleligt, fordi det er en slags Benaadning. Men lad os sætte, at en Lov idømmer en frifunden Straf eller Erstatning, fritager den, der er dømt til at opfylde en Kontrakt, for at opfylde Kontrakten, annullerer en Skilsmisdom, bestemmer, at et Ægteskab, som en Dom ikke har villet opløse, skal være opløst. Det forekommer klart, at noget saadant ville være i Strid med Grundlovens § 3, der maa forstaas under Hensyntagen til den forfatningshistoriske Tradition, hvoraf den er fremgaaet.«

Max Sørensen anfører, a.st., side 290, at det utvivlsomt ville »blive opfattet som stridende mod grundlovens principper, nærmere betegnet magtfordelingsprincippet i § 3, hvis en lov f.eks. bestemte en privat parts erstatningspligt over for en anden, efter at en skadevoldende handling er foretaget. Endnu klarere ville det være, hvis en lov omgjorde en afsagt dom.«

Det rejste spørgsmål har enkelte gange været fremme i praksis. Der henvises til Henrik Zahle, a.st., side 78 f.

5.2.3. I overensstemmelse med den overvejende opfattelse i den forfatningsretlige litteratur må det antages, at bestemmelsen i grundlovens § 3, 3. pkt., hvorefter den dømmende magt tilkommer domstolene, sætter visse grænser for, i hvilket omfang konkrete retsforhold kan normeres ved lov.

Det afgørende i denne henseende kan efter Justitsministeriets opfattelse ikke i sig selv være, om en lov retter sig mod en eller flere navngivne fysiske eller juridiske personer. Det må således anses for utvivlsomt, at grundloven ikke i almindelighed er til hinder for sådanne »singulære« love, jf. ovenfor pkt. 5.2.1. og Peter Germer, a.st., side 75. Grundloven forudsætter selv i en række bestemmelser, at der kan vedtages love, som retter sig mod enkeltperso-